مبانی انسان شناختی و مسئولیت پذیری در مکتب اگزیستانسیالیسم

مؤلف:
معصومه حیدری

www.ketab.ir

ریاست جمهوری
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
National Library and Archives of I.R. IRAN

سرشناسه : حیدری، معصومه، ۱۳۶۶- ۰
عنوان و نام پدیدآور : مبانی انسان‌شناختی و مسئولیت‌پذیری در مکتب اگزیستانسیالیسم/ مولف معصومه حیدری
مشخصات نشر : مشهد: انتشارات جالیز، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری : ۲۲۸ص.
شابک : ۹۵۰۰۰۰ ریال978-622-263-792-7:
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت : به بررسی مبانی انسان شناختی و مسیولیت پذیری در مکتب اگزیستانسیالیسم پرداخته است.
موضوع : اگزیستانسیالیسم
Existentialism
مسوولیت -- فلسفه
Responsibility -- Philosophy
آموزش و پرورش -- فلسفه
Education -- Philosophy
رده بندی کنگره : B۱۹۸
رده بندی دیویی : ۱۴۲/۷۸
شماره کتابشناسی ملی : ۸۵۳۶۷۲۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

www.ketab.ir

انتشارات جالیز
۱۳۸۴

مبانی انسان شناختی و مسئولیت پذیری در مکتب اگزیستانسیالیسم

معصومه حیدری

ناشر: انتشارات جالیز

چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری/ تعداد صفحه:۲۲۹

قیمت: ۹۵۰،۰۰۰ ریال

شابک: ۷-۷۹۲-۲۶۳-۶۲۲-۹۷۸

طراح جلد: صالح مقدم

صفحه آرائی: سعید محمدمهدیزاده فیض آبادی

حق چاپ محفوظ است

آدرس: مشهد بلوار شهید رضوی روبروی درب دانشکده روانشناسی دانشگاه فردوسی
تلفن تماس: ۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۵۱۳۸۷۹۵۲۸۸

فهرست مطالب

مقدمه ۹

مفاهیم ساختاری وجود انسان ۱۱

اهمیت شناخت ۱۳

اگزیستانسیالیسم ۱۵

مسئولیت در لغت ۱۷

کییرکگور و مسئولیت ۲۰

بیماری به سوی مرگ ۲۱

ترس و لرز ۲۷

مفهوم دلهره ۳۵

هایدگر و مسئولیت ۳۹

مرگ آگاهی ۴۰

ترس ۴۲

دلواپسی ۴۳

سارتر و مسئولیت ۴۶

دلهره ۴۷

وانهادگی ۵۲

ناامیدی ۵۶

ضرورت شناخت انسان ۶۱

هستی و وجود ۶۴

www.ketab.ir

انسان شناسی سنتی ۶۷
تقدم وجود بر ماهیت ۶۸
خدای اگزیستانسیال ۷۳
دو مکتب اگزیستانسیالیستی ۷۵
اراده ۷۷
ارادهٔ آزاد ۸۰
آزادی ۸۴
آزادی دیگران ۸۶
ارزش و آزادی ۸۷
آزادی و موفقیت ۹۰
آگاهی ۹۲
هستی فی نفسه ۹۷
هستی لنفسه ۱۰۲
آگاهی از دیگران ۱۰۷
انتخاب ۱۱۱
انتخاب و اخلاق ۱۱۶
انتخاب دیگران ۱۱۸
مسئولیت ۱۲۰
اراده و مسئولیت ۱۲۱
آزادی و مسئولیت ۱۲۵

www.ketab.ir

آگاهی و مسئولیت ۱۲۹
انتخاب و مسئولیت ۱۳۴
ارزشها و مسئولیت ۱۳۹
فردی بودن مسئولیت ۱۴۳
اجتماعی بودن مسئولیت ۱۵۱
هستی، نیستی و مسئولیت ۱۶۰
هستی و دانش ۱۶۲
اهمیت فناوری ۱۶۳
نقش معلم ۱۶۴
نظریه نقادی ۱۶۶
تقدم وجود بر ماهیت در تعلیم و تربیت ۱۶۹
اراده و تعلیم و تربیت ۱۷۰
اراده و مسئولیت در تعلیم و تربیت ۱۷۱
آزادی و تعلیم و تربیت ۱۷۳
آزادی بعنوان هدف تعلیم و تربیت ۱۷۴
آزادی و مسئولیت در تعلیم و تربیت ۱۷۵
آگاهی و تعلیم و تربیت ۱۷۸
آگاهی بعنوان هدف تعلیم و تربیت ۱۷۹
آگاهی و مواد برنامه درسی ۱۸۱
آگاهی و مسئولیت در تعلیم و تربیت ۱۸۳

www.ketab.ir

انتخاب و تعلیم و تربیت ۱۸۵
انتخاب و روش تدریس ۱۸۶
کلاس درس باز ۱۸۷
انتخاب و مواد برنامه درسی ۱۸۸
مسئولیت و تعلیم و تربیت ۱۹۰
واقع گرایی تعلیم و تربیت ۱۹۲
مسئولیت بعنوان فرض معرفتشناسی تعلیم و تربیت ۱۹۳
مسئولیت و روش تدریس و یادگیری ۱۹۴
مسئولیت مربی در تعلیم و تربیت ۱۹۵
مسئولیت و فرد گرایی در تعلیم و تربیت ۲۰۰
فردی بودن روش تدریس و یادگیری ۲۰۲
مسئولیت جمعی در تعلیم و تربیت ۲۰۳
مسئولیت و انضباط اجتماعی در تعلیم و تربیت ۲۰۶
اگزیستانسیالیسم و مسئولیت آموزش و پرورش معاصر ۲۰۷
مبانی انسانشناختی مسئولیتپذیری از منظر مکتب اگزیستانسیالیسم ۲۱۰
منابع و مآخذ ۲۲۴

www.ketab.ir

مقدمه:

خدا، جهان، طبیعت و خود ، واژگانی هستند که انسان به منظور دستیابی به درک صحیح و عمیق از آنها در ماهیت و ساختارشان تدبر و تأمل می‌کند. محصول این تفکر سوای از آن که در بهبود زندگی فردی و اجتماعی وی موثر است، مبدأ و معاد این موجود را برایش آشکار می‌سازد. چنین است که از بین تمام تفکراتِ از این دست، آنکه توجیه منطقی بالاتری داشته باشد انسانهای بیشتری را مجذوب خود می‌گرداند.

در صده‌های اخیر، مکتب اصالت وجود یا اگزیستانسیالیسم این رسالت را به گونه‌ای اندیشمندانه و دل‌فریب برای اکثریت اهل منطقِ صرفِ بشری به خوبی به انجام رسانده است.

www.ketab.ir

در این کتاب که به بررسی یکی از زیرساخت‌های وجودی انسان به نام مسئولیت و دلالت‌های تربیتی متأثر از آن برطبق مبناهای شناخت این مفهوم در انسان می‌پردازد، مکتب اصالت وجود به چالش کشیده می‌شود تا جایگاه انسان اگزیستانسیالیست و آموزه‌های آن در زمینه‌های مختلف بخصوص تعلیم و تربیت نسل جوان مشخص و شاید معین گردد.

این که فلسفه اگزیستانسیالیسم تکلیف ستیز است اعم از تکالیف فقهی، حقوقی و ارزش‌های اخلاقی؛ آیا به لوازم این سخن که ایجاد هرج و مرج و موجب ترویج خشونت‌گرایی است پای‌بند است؟ علاوه بر این پاره‌ای از تکالیف و ارزش‌های انسان با صرافت طبع او منافاتی ندارد؛ چون فطرت و سرشت آدمی همراه با او است؛ آیا التزام به امانت‌داری و راست‌گویی منافات با صرافت طبع انسانی دارد؟

در هر صورت به نظر می‌رسد مشکل اصلی فیلسوفان غرب، ضعف بنیان‌های فکری و عدم آشنایی با مبانی قوی فلسفی بویژه حکمت صدرایی است. به بیان دیگر، فلسفه رایج و غالب در غرب دارای دو مشخصه و نشانه اساسی است: الف) نسبی دانستن حقیقت، ب) انحصار ادراک بشر در حس؛ یعنی فقط علوم تجربی، دارای ارزش و اعتبار هستند و علومی که مستند به حس نباشند و از معقولات صرف بحث می‌کنند، ارزش و اعتبار ندارند؛ به همین جهت یکی از مشکلات فلسفه غرب این است که این فلسفه منتهی به شکاکیت می‌شود. به عبارت دیگر، ناخواسته با دست خود ریشه خود را قطع می‌کند[1].

www.ketab.ir

---

[1]. ر. ک. مطهری، مرتضی، *اصول فلسفه*، ج ۱، مقالات یکم تا چهارم، قم، دفتر انتشارات اسلامی، بی‌تا